

1. Obiekt

BUDYNEK PODSTACJI ENERGETYCZNEJ

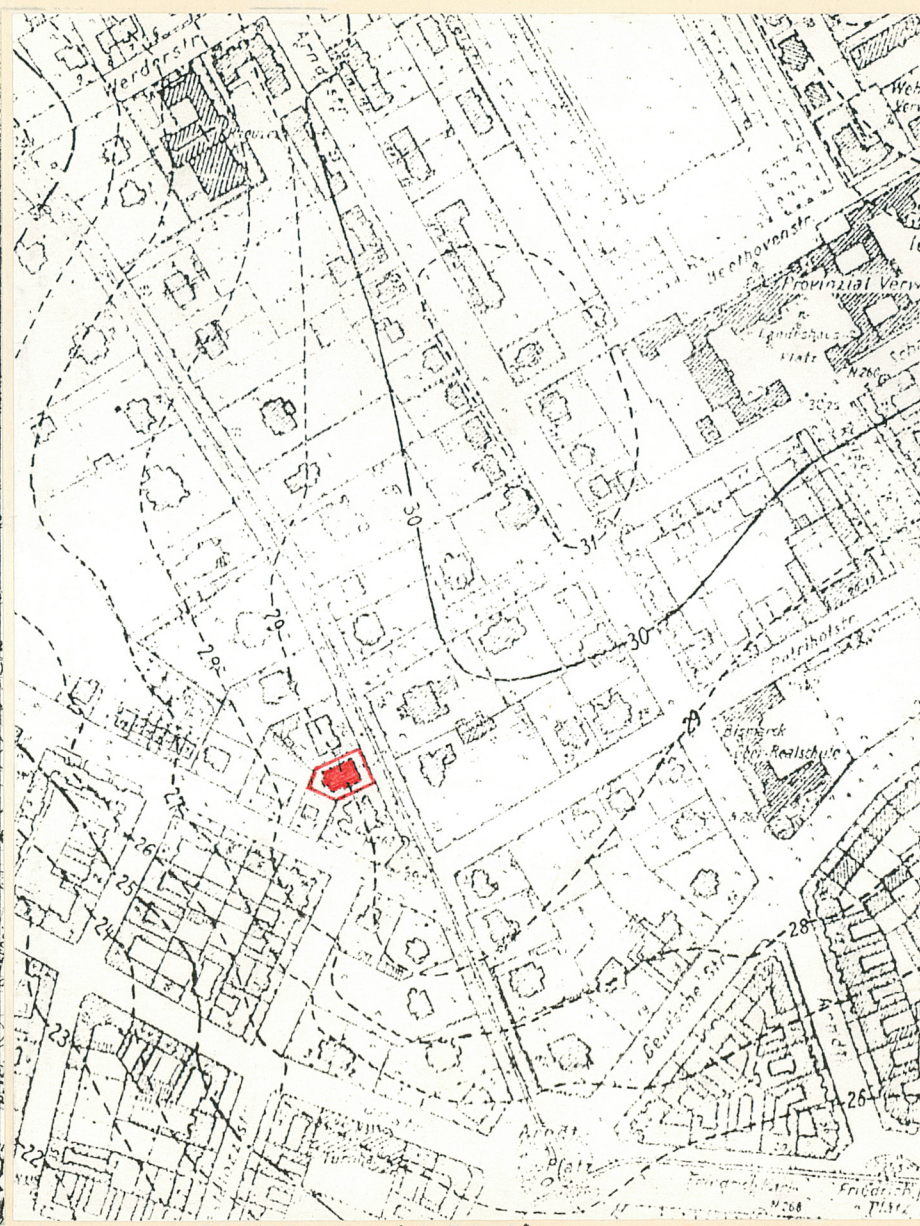
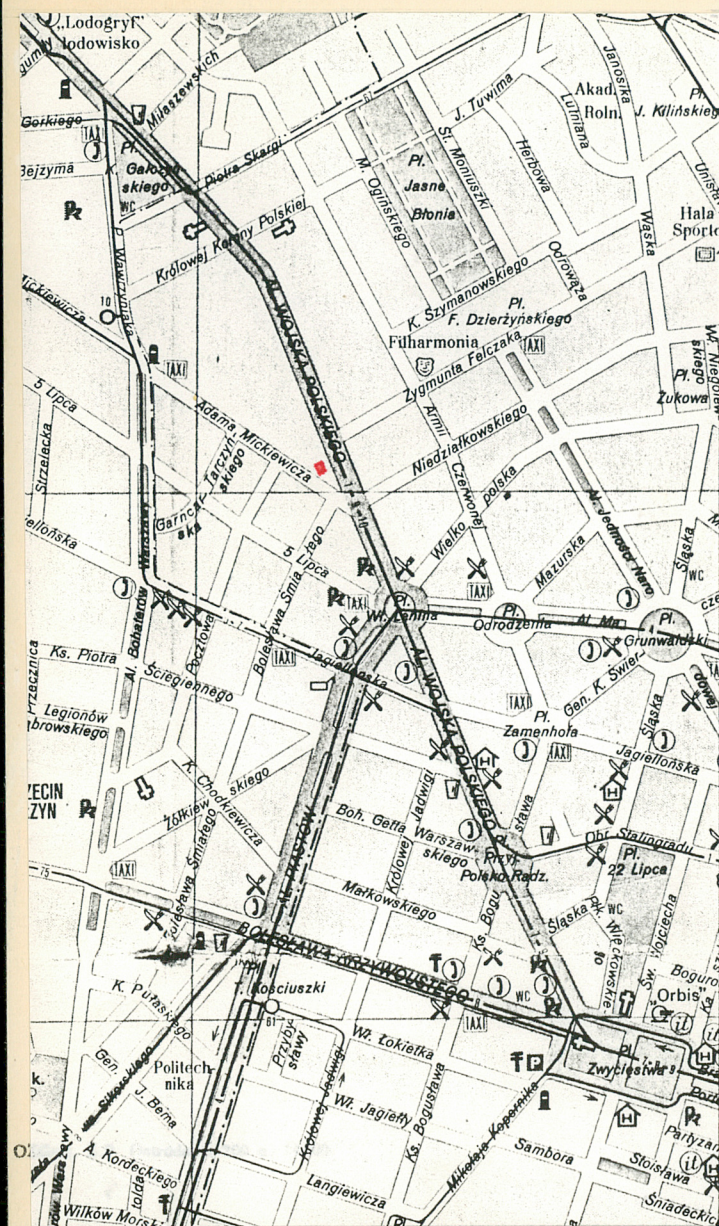
2. Czas powstania

1913r.

3. Miejscowość

SZCZECIN

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

ul. Wojska Polskiego 74
70-482 Szczecin
nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo szczecińskie

gmina Szczecin *Pow. SZCZECIN*

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Stettin

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo szczecińskie

powiat Szczecin

8. Właściciel i jego adres

Skarb państwa

9. Użytkownik i jego adres

Zakład Energetyczny Szczecin
Rejon Energetyczny Szczecin
ul. Derdowskiego 2
71-087 Szczecin

10. Rejestr zabytków

Nr 1288 data 18.07.1985

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

W 1873r. na działce przy ul. Wojska Polskiego 74/Falkenwalderstrasse 95 należącej do radcy handlowego J. Quistorpa wzniesiono drewniany piętrowy dom zaprojektowany przez arch. Keplera. Dom ten /niezachowany/ w latach 90-tych XIXw. należał do restauratora Paula Hüfera. W 1896r. cała działka/dom oraz niezabudowana część pld./zakupione zostały przez powstałą w 1894r s-kę akcyjną pn. Stettiner Elektrizitätswerke/Szczecińskie Zakłady Elektryfikacyjne/zajmującą się wytwarzaniem prądu stałego w elektrowni przy obecnej ul. Storrady i dostarczaniem go do odbiorców. W 1910r. przedłużono spółce koncesję do 1929r. ograniczając jednak jej działalność do eksploatacji sieci energetycznej, podczas gdy produkcję prądu zająć się miała nowo utworzona s-ka z o.o. pn. Elektrownia Szczecin /Kraftwerk Stettin G.m.b.H/ z udziałem miasta, Prowincji i okolicznych powiatów. Po 1911r. zmodernizowano ją przystosowując do wytwarzania prądu zmiennego, co spowodowało konieczność budowy podstacji przetwarzającej prąd zmienny na stały, dostarczany odbiorcom. Jedną z tych podstacji powstała na wolnej, pld. części parceli przy Falkenwalderstr 95. Projekt budynku sporządził szczeciński arch. Georg Valentin/podpis. 31.12.1912r./Dnia 25.03.1913r. udzielono zezwolenia na budowę. Prace ziemne i brukarskie wykonał mistrz mularski Ernst Kurz, roboty ciesielskie - mistrz ciesielski Karl Leuschner - obaj ze Szczecina, stalową konstrukcję dachu zaprojektowała i wykonała firma Stettiner Träger und Baueisen G.m.b.H., budowę kierował G. Valentin. Dnia 8.08. budynek w stanie surowym zgłoszony został do odbioru

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyoszaenie, instalacje)

Budynek podstacji energetycznej przy ul. Wojska Polskiego 74 położony jest w dzielnicy willowej zwanej dawniej West-End /Pogodno/ przy trasie wylotowej miasta w kierunku pñ.zach. Zwrócony fasadą ku ulicy, w kierunku pñ.zach. wolno stojący, z parterową przybudówką mieszkalną od strony pñ.zach. Na działce przy budynku kilka drzew - głównie kasztanowców. Budynek wzniesiony w formach neoklasycyzmu składa się z usytuowanej od frontu hali głównej założonej na rzucie prostokąta o wym. 17,0 x 11,35 m. oraz z części tylnej mieszczącej m.in. rozdzielnię i pomieszczenia dla pracowników. Murowany, o elewacjach otynkowanych, częściowo podpiwniczony, w części mieszczącej halę jednokondygnacyjny, w części tylnej jedno- i dwupiętrowy. Hala nakryta dachem czterospadowym o konstrukcji stalowej, część tylna - płaskimi stropodachami. Wnętrze hali nakryte odeskowanym stropem o konstrukcji stalowej, pomieszczenia części tylnej stropami żelbetowymi wylewanymi. Klatka schodowa w części tylnej żelbetowa, dwubiegowa. Drzwi i okna nietypowe. W pomieszczeniach komór transformatorowych, rozdzielni WN i innych pomieszczeniach elektroenergetycznych drzwi i okna stalowe. W hali głównej okna stalowe, wrota wejściowe drewniane, trójskrzydłowe, płycinowe z częściowym przeszkleniem. W części tylnej drzwi drewniane, płycinowe, okna częściowo skrzynkowe, dwudzielne. Posadzka w hali głównej - z terakoty, w pozostałych pomieszczeniach posadzki cementowe lub PCW. Dach pokryty papą, połać od ulicy - gontem bitumicznym. W bryle budynku wyodrębniają się wyraźnie jego części składowe - nakryta wysokim dachem, smukła w proporcjach hala główna oraz niższa od niej część położona z tyłu budynku - bezpośrednio przylegająca do hali część jednopiętrowa i jeszcze niższa część dwupiętrowa. Elewacje hali przeprute dużymi oknami rozmieszczonymi w dwóch kondygnacjach rozczłonkowane zostały doryckimi pilastrami dźwigającymi belkowanie złożone z architrawy, gładkiego fryzu i gzymsu. Dziewięcioosiowa, symetryczna fasada podzielona jest pilastrami na trzy równe części, w których osie okienne przedzielone zostały wąskimi lizenami, a pola podokienne wypełnione - pod otworami dolnej kondygnacji rodzajem tralek, a pod górnymi oknami - płycinami. Na osi fasady usytuowane szerokie wrota głównego wejścia do budynku. W każdej z bocznych elewacji trzy osie okienne przedzielone zostały pilastrami. Na podziały elewacji tylnej części składają się płaskie pilastry na różne i wąskie lizeny międzyokienne. Trójosiowa dawniej elewacja tylna zniekształcona została przez dobudowę pomieszczenia akumulatorów. Prowadzące na klatkę schodową tylne wejście do budynku usytuowane zostało w narożniku pld.-zach. Największym pomieszczeniem budynku jest wysoka hala główna mieszcząca dawniej cztery przetwornice przetwarzające prąd zmienny o napięciu 5000V na prąd stały pod napięciem 220V. Za halą położoną jest jednopiętrowa rozdzielnia i transformatornia, a za nią dwupiętrowa część służąca obecnie jako akumulatornia i rozdzielnia oraz dobudówka akumulatorów. W narożniku pld.zach. usytuowano klatkę schodową oraz dyżurkę. Budynek wyposażony w instalacje: elektryczną, wod.-kan., c.o. /węzeł w piwnicy/. W hali gt. suwnica.

14. Kubatura

5.762 m³

15. Powierzchnia użytkowa

563 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

podstacja energetyczna
/przetwornica/

17. Urzycowanie obecne

podstacja energetyczna, więk-
szość pomieszczenie nie u-
żytkowana.

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

- lata 30-te - dobudowa pomieszczeń akumulatorów,
- 1941r. - budowa instalacji wentylacyjnej,
- lata 50-te - demontaż przetwornic.

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy,
konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Konstrukcja budynku zachowała się w dobrym stanie,
zniszczone jest pokrycie dachu, wybite szyby w oknach
hali głównej, w pomieszczeniach piwnic występują za-
cieki, a w niektórych zbiera się woda.

wnętrze w kier. pd-zach.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Należy znaleźć dla budynku nową funkcję/np. studia foto-
graficzne, czy pracowni plastycznej/. Funkcja ta powinna
umożliwić zachowanie nie podzielonego wnętrza hali głów-
nej. Zachować też należy bryłę i elewacje budynku prze-
prowadzając jego gruntowny remont. Elewacje wymagają od-
nowienia, a pokrycie dachu wymiany, przy czym dach ten
należy ponownie pokryć gontem bitumicznym, dostępnym
obecnie w sprzedaży.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

- Archiwum Państwowe w Szczecinie
- Akta Nadzoru Budowlanego, sygn. 4.284 /lata 1873-1913/
5.805 /lata 1938-1942/
Ponadto na temat elektryfikacji miasta akta Wydz.
Prozydialnego Rejencji szczecińskiej.
- Inwentaryzacja budynku w Dziale Gospodarczym Zakładu
Energetycznego ul. Malczewskiego 5-7, Szczecin /wyk. inż.
Z. Rychlicka, tech. E. Poleszczuk, Elektroprojekt Szczecin 1984r/.

22. Bibliografia

- Mayer X. Die Versorgung der Stadt mit elektrischer Arbeit /w:/ Deutschlands Städtebau-Stettin. Hrsg. von Magistrat. Berlin - Hallensee 1925, s. 66-69.
- Pommern. Jahrbuch 1925-1926. Stettin b.d. Stettiner Elektrizitätswerke, s. 151-153.
- 25 Jahre Grosskraftwerk Stettin A.G. 1911-1936, Stettin 1936.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

- AP Szczecin, Akta Nadzoru Budowlanego, sygn. 4.284, projekt budynku z 1912r./rzuty, elewacje, przekroje/.
- Pommern Jahrbuch. 1926-1927 s. 156 /foto/

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Maciej Słomiński 11.1992r *M. Słomiński*
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr Grzegorz Solecki, 11.1992r
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów PKZ Szczecin

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

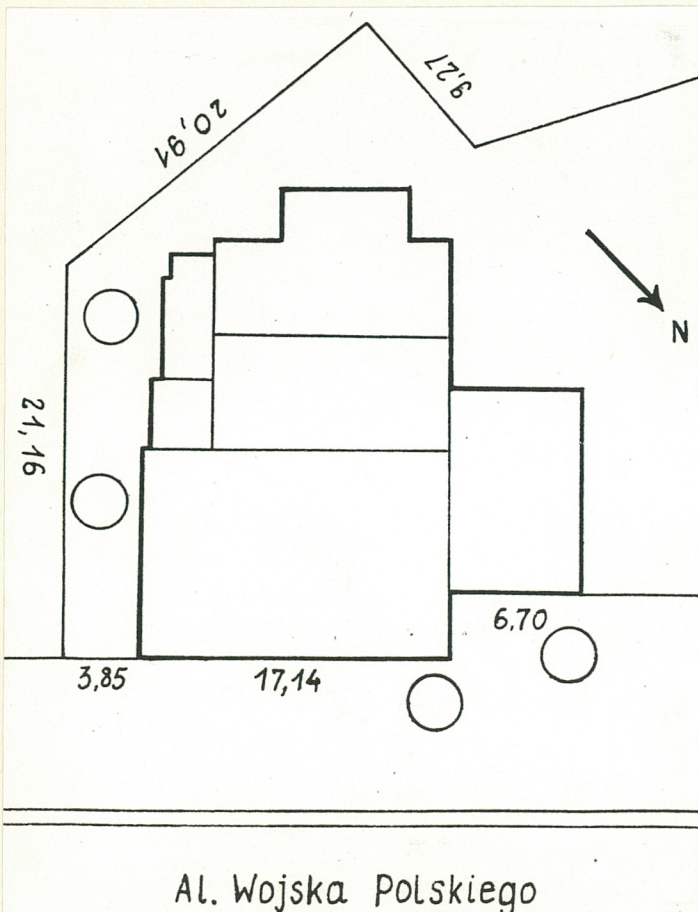
wkładka z ilustracjami.

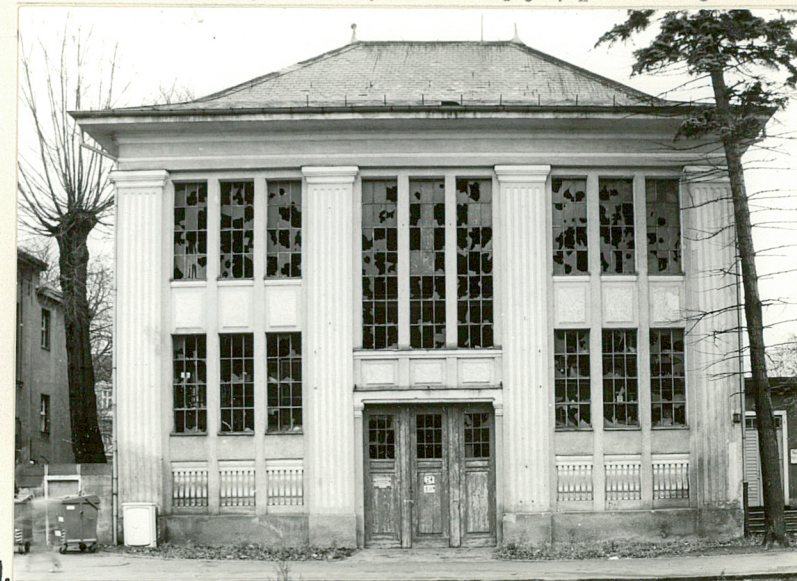
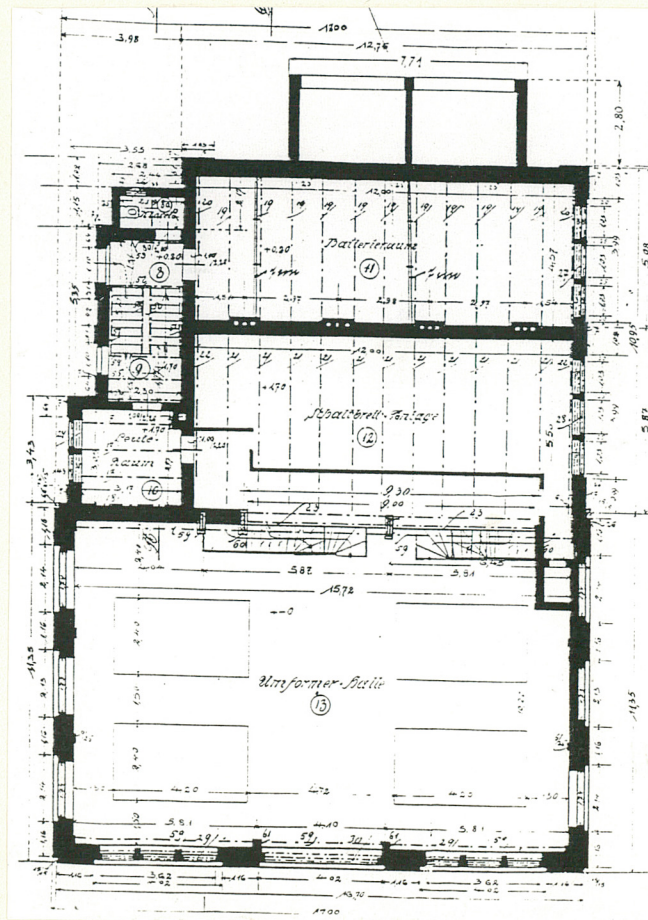
1. Miejscowość Szczecin	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Budynek podstacji energetycznej	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst, zdjęcia, rysunki projektu z 1912 r., rzut
----------------------------	---	--

c.d. pkt.12.

technicznego. W latach 30-tych do elewacji tylnej dobudowano pomieszczenia akumulatorów, a do pñ.zach. elewacji bocznej - parterową przybudówkę mieszkalną. Po wojnie budynek utracił swą dawną funkcję /przez jakiś czas służył jako transformatornia/.

Al. Wojska Polskiego

1.

2.

Wkładkę założył: mgr Maciej Słomiński, 11.1992.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 23,600

↑ rzut parteru
1. fasada
2. elew. pn-zach.

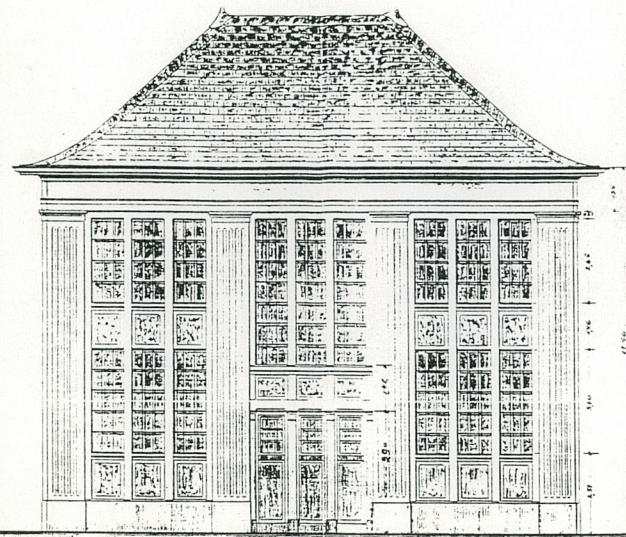

elewacja pd-wsch.

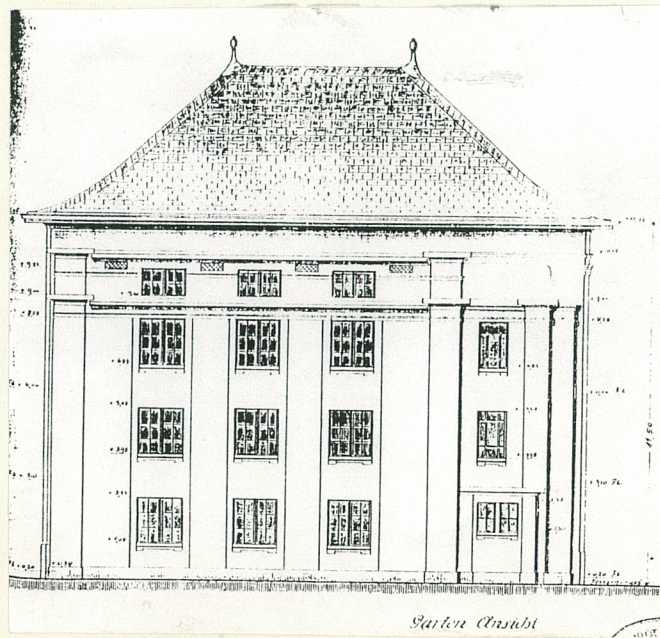

elew. pd-zach (tylna)

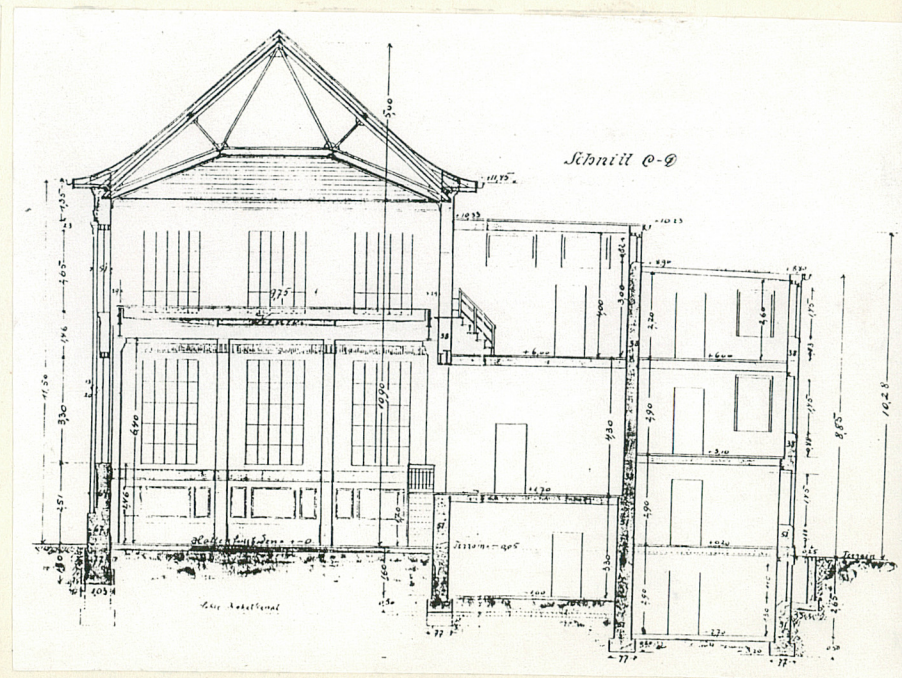
Strassen-Ansicht

fasada
PROJEKT z 1912 r.

Garten-Ansicht

elew. pd-zach. (tylna)

przekrój poprzeczny